

In den omtrek heeft Tiberias geen goeden naam; het heet: de residentie van den koning der vlooiën. Europeanen, die het heilige land een twintig jaren geleden bereisden, sloegen hun tenten gewoonlijk buiten Tiberias op. Thans vindt men er een goed onderkomen in het door een Duitscher bestuurd hôtél Tiberias of in het klooster der Franciscanen. Reizigers van den laatsten tijd kregen van Tiberias een vrij goeden indruk.

Beroemd zijn de heete zwavelbaden der stad. Boven de andere huizen steken de koepels uit van het badhuis. Er is een afdeeling voor vrouwen en een voor mannen. Men daalt niet af in het badwater, maar ligt rondom het bassin, waarin het water, dat bijna kokend heet uit den bodem komt, eenigszins afkoelt en de baders overgieten zich daar het lichaam met het geneeskrachtige vocht.

Na vele overgietingen gaat men, in een deken gewikkeld, rusten in een der vele nissen.

Rheumatiek- en jichtlijders vinden hier baat.

Tiberias moge een merkwaardige Oostersche stad zijn met zijn koepeldaken en palmen, het heeft niet veel wat den Christen, die in Palestina aan zijn Heiland wil herinnerd worden, aantrekt. Hij keert de stad den rug toe en treedt door de resten van een zeer oude poort naar den oever van het meer.

Hier rijzen de herinneringen in overvloed.

De Heiland heeft dit watervlak en gindsche bergen aanschouwd, zooals wij ze nu zien. Zijn oog heeft gerust op den met sneeuw bedekten top van den Hermon, den grooten berg, die machtig uitsteekt boven al de andere bergen en Hij heeft mede-ervaren met den Psalmist: Tabor en Hermon juichen in Uwen naam.

Het meer zelf vertoont nog veel, dat heden nog is als voor 2000 jaren. Zeker, er vaart een stoombootje van het spoorweghaventje Semak naar Tiberias; maar 't gewone verkeer op het water gaat nog in vaartuigen, die het midden houden tusschen een roeiboot en een schip. Booten die met riemen bewogen worden, doch die ook een mast en een zeil kunnen voeren.

Daar varen ze uit, de eene met reizigers, die de ruïnen van

Magdala gaan bezoeken, een andere bemand met visschers, terwijl een derde koopwaren naar de overzijde voert.

Soms ziet men heel een familie uitvaren, de netten opgestapeld in het achterschip.

Er wordt nog veel gevischt in de Galileesche zee, al is het visschersbedrijf niet meer zoo groot als eeuwen geleden, toen een der poorten van Jeruzalem de „Vischpoort” heette, omdat daardoor de uit Galilea aangebrachte visch werd ingevoerd.

Van zulk een boot, als waarmede thans de visschers nog uitvaren, heeft Jezus gepredikt aan den oever van dit meer. En zij hebben geluisterd, deze Galileeërs, die van nature niet ongodsdienstig waren, al werden zij door de Judeeërs veracht als menschen, die niet om wijsheid gaven en ongevoelig waren voor de merkwaardige spitsvondigheid der Schriftgeleerden. Deze Galileeërs dankten met groote innigheid God voor het vruchtbare land waar Hij hen deed wonen. Zij stonden ontroerd voor Zijn grootheid, op de wateren der zee zoo menigmaal aanschouwd. Ook zij hadden eerbied voor Gods wet, maar hielden, bij het volgen der overgeleverde gebruiken, zich aan de eenvoudigste, de meest menschelijke opvatting.

Toen de Heere Jezus onder hen te spreken begon, hebben zij gevoeld: deze rabbi verstaat ons, hij veracht ons niet en zij hebben geluisterd en ingedronken Zijn woord.

Hier aan het strand dezer binnensee, een meer ongeveer 21 K.M. lang en in zijn grootste breedte 12 K.M. breed, riep Hij enkelen, die Hem reeds gevolgd waren, om Zijne discipelen te zijn. Visschers waren het; menschen, die toen hun bedrijf uitoefenden in de open booten, waarop een zeil wordt geheschen of die met roeispanten worden voortbewogen.

Het verbaast ons niet, dat de Heere Jezus visschers riep om Hem te volgen.

Een visscher geeft zijn bedrijf niet gemakkelijk op. Vader moge verdronken zijn, grootvader op zijn ouden dag een kommervol bestaan leiden, de jonge knaap wil toch weer visscher worden. Een der moeilijkheden bij de droogmaking van de Zuiderzee is: wat te

doen met die visschers uit Bunschoten, Huizen, Harderwijk? Die menschen zijn niet te onhandig voor een ander beroep; maar de zee zit in hun ziel en het visschen in hun bloed.

Een visscher die zijn bedrijf opgeeft, geeft iets op, dat veel voor hem beteekent. Jezus verlangt discipelen, die veel voor Hem durven opgeven.

Eenvoudige visschers, zoo zegt men en 't is juist. Visschers zijn eenvoudige menschen; zij missen veel-geplooide slimheid; maar lees uit dat eenvoudige niet „domme”: een visscher is volstrekt niet een dom mensch.

Visschers zijn menschen, die tegenslagen weten te verdragen, die niet ontmoedigd worden als de storm hun netten in de war brengt, of hen dwingt hun vleet prijs te geven; menschen ook, die dankbaar genieten van zonneschijn en zegen; menschen die weten van aanpakken, die in 't gevaar 't hoofd niet verliezen en die de moeilijke kunst van wachten verstaan. O, wij begrijpen, dat de Heiland een aantal visschers onder Zijn discipelen opnam: zulken van wie wij lezen: „en zij terstond de netten verlatende zijn Hem nagevolgd” (Matth. 4 : 19).

De Galileesche zee is over 't geheel niet buitengemeen diep; maar in den vulcanischen meerbodem zijn soms spleten van 250 Meter.

Ook is dit meer berucht om de plotselinge stormen die het kunnen teisteren. Niet zelden zwelt, na een rustigen, zonnigen dag, de wind aan tot storm en wanneer wij zien hoe bij zulk een storm de golven opstuiven en breken tegen den muur van Tiberias, begrijpen wij den kreet van 's Heeren discipelen: „Heere, behoed ons, wij vergaan!” Wij hooren de stem van Hem die den wind en de zee bestraft en op wiens woord groote stilte ontstond en wij zien onwillekeurig naar de Noord-oostzijde van het meer, naar het land der Gergesenen, waar de Heiland, na zulk een storm, de oproerige zielen der bezetenen bracht tot groote stilte (Matth. 8 : 23—34).

De herinneringen vermenigvuldigen zich als wij ons inschepen op een der booten om te varen langs het meer.

Wij kunnen niet vergeten, dat de Heiland, die zoo menigmaal dit

meer bevaren heeft, hetzelfde natuurtafereel aanschouwde dat wij nu zien; den rotsachtigen oever, de bergen, die achter de heuvels van de kust hooger rijzen naarmate men het meer verder opvaart. Hij heeft, gelijk wij het zullen ondervinden, den wind des avonds voelen opsteken en zooals ons oog telkens weer getrokken wordt door de sneeuw van den Hermon, zoo heeft het Zijne daar ook op gerust. In 't Zuid-westen rijzen lage bergen, waarachter hoog daarboven de Tabor zijn kruin verheft.

Aan de kust zijn de steden verdwenen en men moet zoeken om de sporen er van te vinden.

Vijf K.M. ten noorden van Tiberias liggen de ruïnes van Medjdel, het oude Magdala, de woonplaats van Maria Magdalena of liever Maria de Magdaleensche, de vrouw uit wie Jezus zeven duivelen had uitgeworpen, en van wie een haast onuitroeibare legende een ontuchtige vrouw heeft gemaakt. De Bijbel spreekt wel van haar schrikkelijke krankheid, de menschen hebben daarvan gemaakt, dat zij een onzedelijk leven zou hebben geleid.

Het oude Magdala is verdwenen. Een kerk, die men ter gedachtenis van Maria Magdalena gebouwd had, evenzeer. Een buitengewoon mooie palmboom overschaduwde de ruïne en de enkele armoedige hutten, die daar gebouwd zijn.

De naam Magdala of Migdal blijft echter voortleven in een aanplanting, die een zeer goeden indruk maakt. Zij is gesticht in 1910 door rijke Russische Joden, die de „Tiberias land en landbouw vennootschap” oprichtten. Aanvankelijk begon men met katoenvelden, thans vindt men er sinaasappeltuinen, bananenaanplantingen en graanvelden. Lanen van hooge cypressen en waaierpalmen geven aan het geheel een vriendelijk-welvarend karakter.

Dat vriendelijk karakter ontbreekt aan de op een rots gebouwde woning der arbeiders, die met hare getraliede vensters doet denken aan een vesting of een gevangenis.

Hier arbeiden nagenoeg uitsluitend Joden.

De goede uitkomsten hier verkregen, zijn in de eerste plaats te danken aan een kostbare waterbron, die irrigatie der akkers mogelijk

maakt; maar toch ook aan volhardenden, zwaren arbeid hier verricht. In andere kolonies wordt beweerd, dat de Russische vennootschap hare Joodsche arbeiders voor te gering loon, zeer zwaar laat werken.

Deze en dergelijke kolonies verdienen zeker onze aandacht.

Palestina schijnt nooit geheel zonder Joodsche landarbeiders te zijn geweest. In de twaalfde eeuw vond een beroemde rabbijn uit Regensburg er enkele Joodsche landbouwkolonies. In de 15e eeuw kweekten Joden druiven en granen in de buurt van Gaza. Tegen het einde van de 16e eeuw bestond er een landbouwkolonie door Joseph Nasi gesticht in de buurt van Tiberias en kweekten Joden in onderscheidene streken van hun oude vaderland katoen, moerbeien en groenten, of hielden zich bezig met de teelt van zijdewormen en bijen.

De groote Joodsche weldoener Sir Mozes Montefiore wekte in 1839 belangstelling in Europa voor Joodsche landbouwkolonies in Palestina. Hij werd daarbij gesteund door Schotsche godgeleerden, die Palestina hadden bezocht en die getroffen waren door de vruchtbaarheid in sommige deelen van dit land, waar bronnen ontsprongen, waar vijgen, noten, amandelen, moerbeien groeiden en de akkers tarwe, gerst en linzen in overvloed opleverden.

Met groote verwachtingen werden onderhandelingen aangeknoopt met Mehemet Ali, den bestuurder van Egypte, toen ter tijd ook gouverneur van Palestina. Rijk was deze bewindvoerder in beloften. Dorpen zou men mogen stichten, die een bepaalde som te Alexandrië zouden moeten betalen, maar voorts vijftig jaar lang vrij zouden zijn van iedere belasting. Hij weigerde echter iets op schrift te geven en ten slotte bleek hij alleen werkelijke belangstelling te hebben voor de stichting van een bank met een millioen pond kapitaal.

Bij latere onderhandelingen bleek de Turksche regeering zeer welwillend, maar onmachtig om metterdaad Montefiore's plannen te bevorderen.

Allerlei andere pogingen faalden eveneens, nu ten gevolge van den Krimoorlog; dan weer ter oorzake van de vrees, dat Engelsche invloeden te machtig zouden worden in Palestina.

Eén stichting slaagde: de landbouwschool „Mikweh-Israël” („Israël's bijeenvergadering”) gegrond door de Alliance Israélite Universelle, een vereeniging tot bescherming en opheffing der Joden in 't algemeen en van de Oost-Europeesche en in Mohammedaansche landen levende Joden in 't bijzonder.

Deze landbouwschool bestaat tot op heden. Zij heeft bekwame tuinlieden en landbouwleeraars geleverd aan Palestina en omliggende landen.

Van alle andere pogingen tot het stichten van Joodsche landbouwkolonies kan men zeggen, dat zij, tot 1880, mislukten. Zelfs deden sommige pogingen schade. Met enthousiasme trokken Joden naar Palestina, daar werden zij teleurgesteld en vergrootten het aantal van hen, die den kost zochten te winnen door Talmudstudie en bedelarij.

Talmudstudie kan zeer nuttig zijn; maar als zij alleen wordt aangegrepen om daaraan het recht te ontleenen van geloofsgenooten gaven te ontvangen, wordt de ijver gedood en de studie schijn.

Tot op dezen tijd kan men in onderscheiden steden Joden aantreffen, die niet anders zijn dan bedelaars onder het mom van groote godsdienstigheid. Zij zijn oorzaak dat velen, die in weinig weken Palestina bereizen en dus maar oppervlakkig kennismaken met de toestanden, verklaren: „De Joden voeren in Palestina niets uit; flinke werklieden en degelijke landbouwers vindt men uitsluitend onder de Arabieren.”

Dit oordeel is beslist onjuist. Zeker: een aantal Joden heeft groote moeite gehad, stadsbewoners en kleine kooplui als zij waren, om zich te voegen in den landbouw; maar, na 1880 zijn landbouwkolonies ontstaan, waarvan de verslagen, ook de financieele verslagen, bewijzen, dat er met goeden uitslag wordt gewerkt.

Omtrent dezen tijd braken in Rusland en in Roemenië heftige Jodenvervolgingen uit. Bij duizenden ontvloden de vervolgdde landen. De meesten trokken Westwaarts. Een klein aantal van de meest ontwikkelden trok naar Palestina. Zij droomden van een land waar vrije Joden na twee duizend jaar van verdrukking en ver-

volging, weer komen konden tot een gezond en sterk leven. Zij zagen uit naar een Joodsche natie in een Joodsch land.

Nog voor hun komst hadden zeven Joden uit Jeruzalem ongeveer 16 K.M. van Jaffa een landbouwkolonie gesticht „Petach Tikwah” (de poort der hoop). Van deze kolonie getuigt Mevrouw Ligthart—Lion Cachet, die in 1919 een reis door het Heilige land maakte, dat huizen en tuinen dezer Joodsche kolonisten er veel beter uitzien dan die van de Arabieren. Prachtige sinaasappeltuinen en wijngaarden verrukken hier het oog.

De stichting dezer kolonies ging aanvankelijk gepaard met groote moeite. De nieuwe kolonisten werden niet met een goed oog aangezien door de bewoners van het land. Onbekend met de daar heerschende gewoonten, werden zij meermalen bedrogen. Malaria, de groote kwaal die tallooze slachtoffers maakt in Palestina, teisterde hen en het is aan de onbegrensde milddadigheid van baron Edmond de Rothschild van Parijs te danken, dat de zwaarigheden zijn overwonnen en een groot aantal bloeiende kolonies zijn gesticht.

Hij verschafte het geld voor landbouwwerktuigen; hij zond bekwame landbouwkundigen om de kolonisten te raden; hij liet den bodem draineeren, waardoor de groote oorzaak van de malaria werd weggenomen.

De vereeniging Choveve-Zion (Vrienden van Zion) kreeg evenzeer zijn steun. Het gevaar dat sommigen alles uitsluitend van „den baron” zouden verwachten wist hij op verstandige wijze te vermijden. De goede resultaten, die door zijn krachtigen steun werden verkregen, spoorden ook anderen aan kwijnende kolonies bij te springen en nieuwe te stichten.

In Galilea bestaan thans zestien Joodsche landbouw-kolonies, waarvan wij enkele bezoeken zullen op onzen tocht langs en over de Galileesche zee. De meesten staan onder beheer der Joodsche Kolonisatiemaatschappij, aan wie baron Edmond de Rothschild de administratie opdroeg.

Uit de ontwikkeling dezer kolonies blijkt, dat, al is de Arabische bevolking verreweg in de meerderheid, toch het Joodsche element

toeneemt. Deze in hun vaderland teruggekeerden willen ook beslist Joden zijn, zooals blijkt uit het gebruik der Hebreeuwsche taal op vele hunner scholen. Het Hebreeuwsch is in een aantal kolonies reeds de gewone omgangstaal. Bij velen treedt hier echter het nationale beginsel vóór het godsdienstige.

* * *

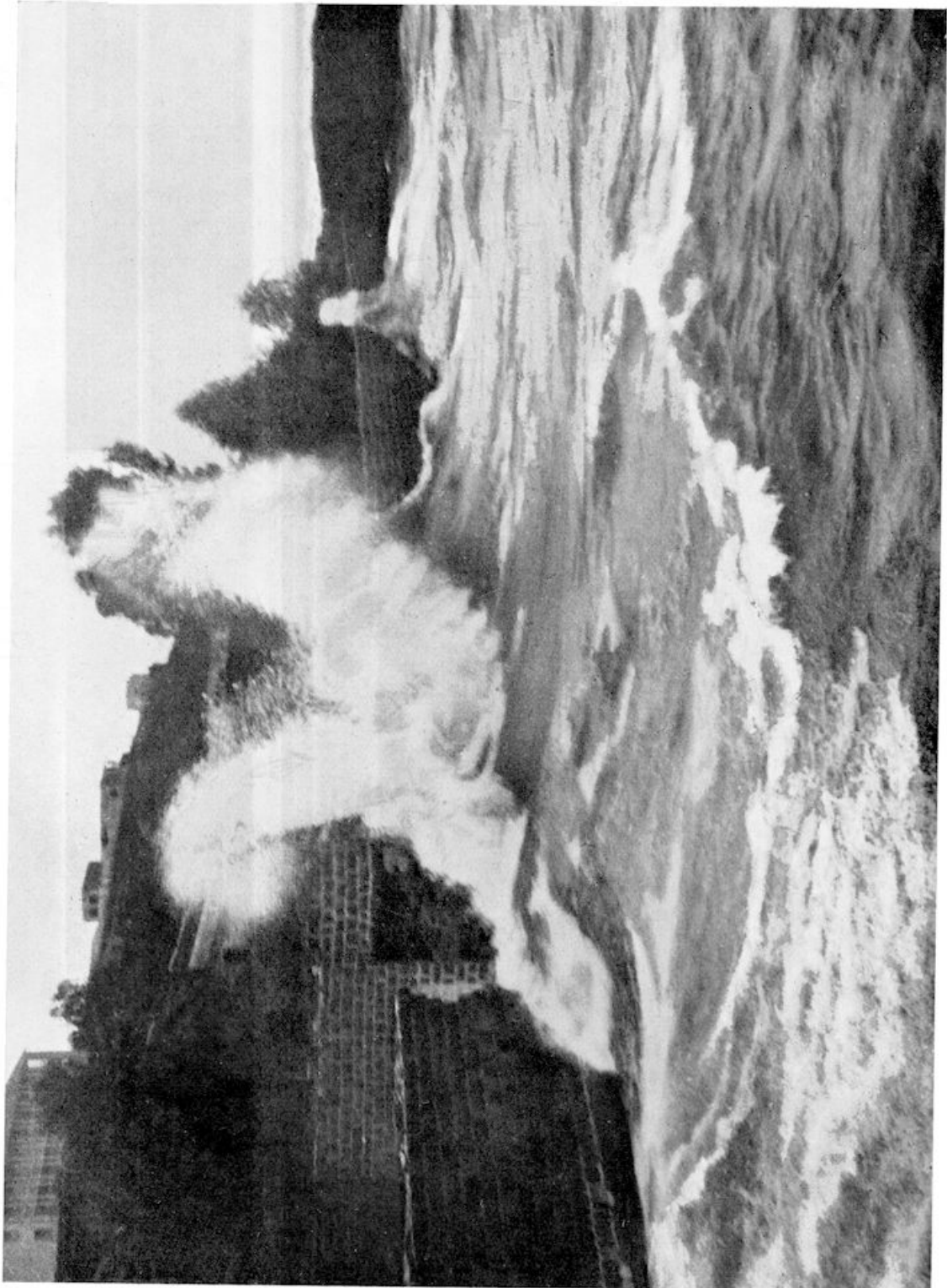
Wij zetten onze reis langs en over de zee van Galilea voort.

Het bezoek aan enkele landbouwkolonies heeft ons genoodzaakt daar te overnachten, maar ook het groote voorrecht geschonken van heerlijke zons op- en ondergangen over het meer te aanschouwen.

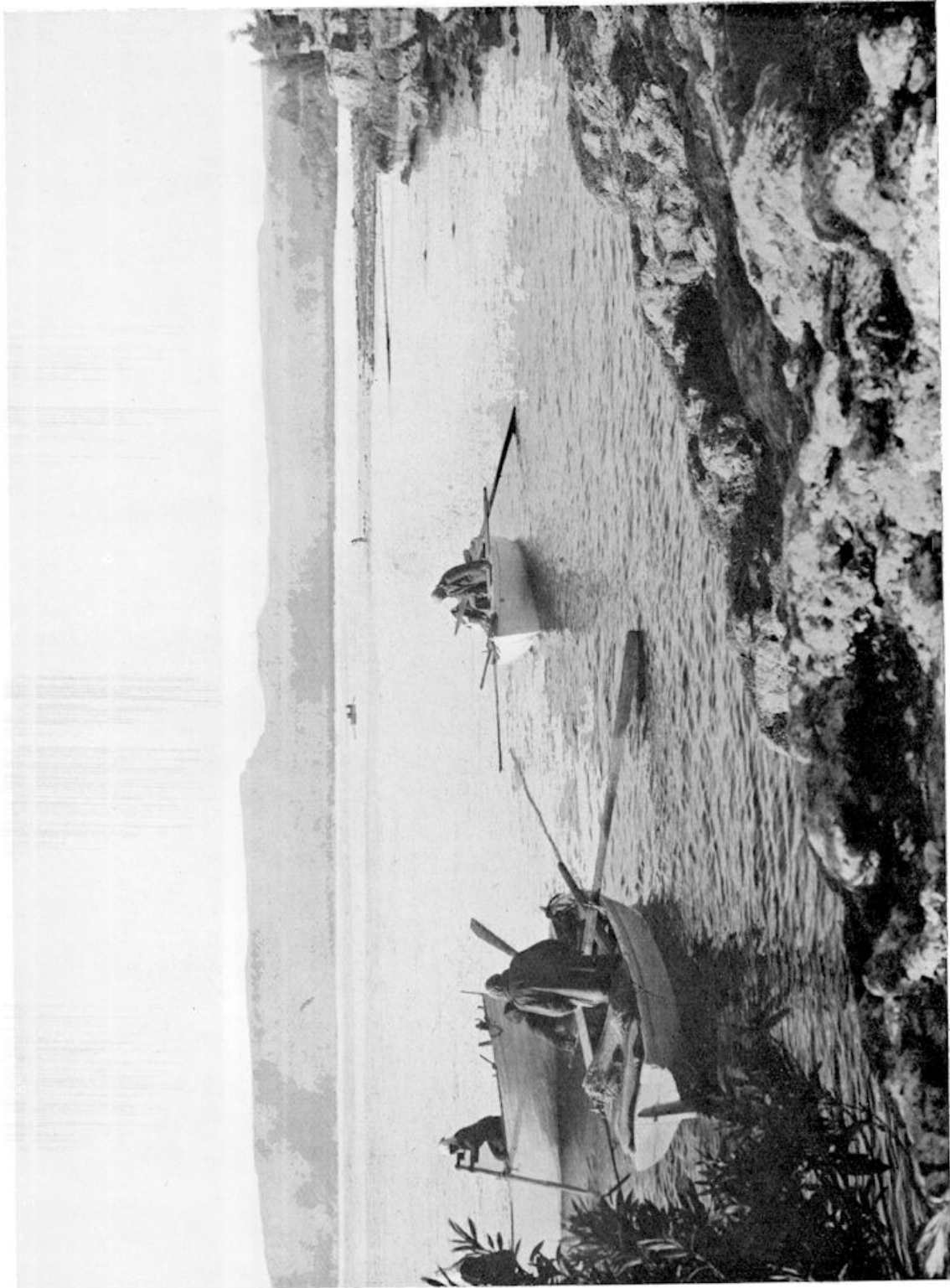
Bij die zonsondergangen merkten wij reeds op, dat dan de wind meestal opsteekt. Wij maakten kennis met nog een ander verschijnsel, den onderstroom, zooals de visschers en bootslieden dien noemen. Er schijnt somtijds een stroom in het water te zijn, die, ondanks wind en riemen, belet de boot vooruit te krijgen. Wie met dezen stroom bij toenemenden wind te doen krijgt, begrijpt het woord uit Marcus 6 : 48, dat de discipelen zich zeer pijnigden om het schip voort te krijgen, des te beter. Gelukkig wie zich herinnert, dat de Heiland het ook ziet; dat Hij ook nu nog komt over de woeste levenszee tot hen die zich afmatten met hun levensschip; maar 't gaat ook heden nog als met de discipelen: velen zien den helpenden Heiland aan voor een spooksel, dat hun angst vergroot en hunne bezwaren vermeerdert.

Verder varende van Magdala naar het Noorden, krijgen wij een vergezicht tusschen de bergen door; wij kijken de vlakte in van Gennesareth, thans genoemd „El Ghour” de kleine vallei. Nog heeft deze vallei, met hare vruchtbare akkers, iets bewaard van den rijkdom en de schoonheid, die oorzaak waren van het woord in den Talmud: „als er een paradijs op aarde is, is het Gennesareth”.

Door dit dal, dat tot aan het meer open is, slaan de tusschen de bergen saamgeperste Noordwestenwinden op de wateren en maken de vaart, wijl zij zoo onverwacht kunnen uitschieten, niet zonder gevaar. Daarom blijven bezoekers liefst dicht bij den oever. De Heiland niet. Hij vaart, al wordt de zee bedekt met onstuimige

STORM OP DE ZEE VAN GALILEA

VISSCHERSBOOTEN TE BETHSAÏDA

golven, naar de overzijde, komt in het land der Gergesenen, in het land van menschen, die Zijn teekenen zien, die met Zijn liefde in aanraking komen, waar Hij de twee van den duivel bezetenen geneest, maar die, wanneer zij ontdekken dat zij hunne zwijnen kwijtraken als Jezus komt, het droevigste gebed bidden dat een mensch bidden kan: „Heer, ga toch weg uit onze landpalen”.

Er zijn nog vele Gergesenen, al is het land dat zoo heet thans de verblijfplaats van roovende Bedouïnen. Allerwegen zijn zij te vinden. Zij bidden alleen niet meer, dat Hij uit hunne landpalen zal weggaan. Zij wijzen Hem de deur, ruwweg, of zij laten Hem uit met een beleefde buiging. 'k Vrees dat hun zieleland ook wordt een land door Bedouïnen bewoond.

Aan de Noord-Oostzijde van het meer wordt nog aangewezen de plaats waar Bethsaïda lag.

Er bestaat ten opzichte van Bethsaïda een moeilijkheid. Volgens Lukas 9 : 10 heeft de spijziging der 5000 plaatsgehad bij Bethsaïda. Volgens Marcus 6 : 45 vaart de Heiland, na die spijziging, naar den overkant naar Bethsaïda. Het schijnt dat er twee Bethsaïda's zijn geweest, het Galileesche aan den westelijken, Bethsaïda Julias aan den oostelijken oever van het meer. Die gelijkheid van namen is zeer mogelijk als men let op de beteekenis van den naam Bethsaïda, n.l. vischhuis. Het Bethsaïda, dat het vaderland was van Petrus, Andreas, Johannes, Jacobus en Philippus, zal dan het Galileesche zijn geweest.

Omtrent de ligging van Kapernaüm bestaat thans vrij wel zekerheid. Opgravingen hebben aangetoond, dat Tell Houm de plaats is waar eertijds de stad lag, die de apostelen, van Jezus sprekende, *Zijne* stad noemden.

Welk eene herinneringen ontwakten op deze plaats!

Wie thuis is in de Nieuw-Testamentische verhalen, ziet voor zich oprijzen het oude stadje met zijn nauwe straten, nog nauwer gemaakt door de werktafels der ambachtslieden en de kooptafels der handelaars, waarin de menigte zich verdringt als Jezus zich begeeft naar het huis van Jaïrus. Hij denkt aan de vrouw, die Zijn kleed aanraakte en zucht:

Een vrouw genaakte Uw kleed, o Heer,
en stond, en was genezen;
een vrouw genaakte Uw kleed, o Heer,
hoe zal 't met mij vergaan,
die U, mijn daaglijksch brood,
hoe heilig moest ik wezen!
ontvange, en nog blijf wederstaan,
en niet wil zalig wezen:
O Heer, hoe zal 't met mij vergaan?

Verdwenen zijn de dobbelsteenachtige huizen van Kapernaüm met hun trap aan de buitenzijde, die voerde naar 't platte dak; maar wij kunnen ze ons wel voorstellen, deze huizen van den eenvoudigen man. Wij hebben er zoovele gezien op onzen tocht en wij aanschouwen die woning waarin Jezus sprak, waar belangstellenden en Hem beloerenden het huis vulden tot aan de deur toe. Daar komen naar dat huis eenige vrienden met een geraakte. Zij dragen hem op zijn rietmat om hem te brengen tot Jezus en als 't niet gaat door de deur laten zij hem neer door het dak vóór 's Heilands voeten. Geloovigen zijn het, die maar één ding weten: deze mensch vindt redding bij Jezus, hij moet tot Hem gebracht worden langs welken weg ook. Wij hooren 's Heilands machtwoord: opdat gij moogt weten, dat de Zoon des Menschen macht heeft de zonden te vergeven op de aarde, zoo zeg Ik u: „Sta op, neem uw bed op en wandel.” (Lukas 5 : 17—27).

Gezegend de mensch, die het bed waarop hij gelegen en gerust heeft, leert dragen als een last, dien hij aflegt wanneer hij is thuisgekomen.

In deze stad heeft Jezus gewoond, daar had Petrus zijn huis. Hier werd diens schoonmoeder genezen van de koorts.

In de Synagoge van deze stad heeft Hij geleerd. Hier ook genezen den knecht van den Romeinschen hoofdman, die zoo ootmoedig kwam vragen om hulp voor zijn dienaar. 't Is de Synagoge, die deze hoofdman liet bouwen (Lukas 7 : 5), die den weg gewezen heeft om 't oude Kapernaüm terug te vinden.

Een grondig onderzoek van de door gras en struiken overwoekerde ruïnes bracht overblijfselen van een Synagoge aan 't licht. De versiering wees duidelijk op den keizertijd. Deze Synagoge was gebouwd ten tijde dat de hoofdman in Kapernaüm bevel voerde, de ruïnes werden een aanwijzing dat hier Kapernaüm had gestaan.

De Synagoge zelve bleek een schoon gebouw te zijn geweest; 24 Meter lang en 8 Meter breed. Op een steen die boven den ingang had gestaan, was gebeiteld een pot waarin manna bewaard werd; een schoon symbool voor een Synagoge, waarin het aan Israël geschonken brood uit den hemel werd uitgedeeld. Welk een beteekenis krijgt, tegenover dat symbool, het woord des Heeren: „Ik ben het brood des levens. Uwe vaders hebben het Manna gegeten in de woestijn en zij zijn gestorven; dit is het brood dat uit den hemel nederdaalt, opdat de mensch daarvan ete en niet sterve. Ik ben dat levende brood dat uit den hemel nedergedaald is; zoo iemand van dit brood eet, die zal in eeuwigheid leven en het brood dat Ik geven zal, is mijn vleesch, hetwelk Ik geven zal voor het leven der wereld” (Joh. 6 : 48—51).

Hier in Kapernaüm werd Levi de tollenaar geroepen tot apostel, geroepen om, in plaats van belastingbedragen, te boeken de daden van Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken het verlorene (Matth. 9 : 9).

Welk een heerlijken tijd hebben die steden aan de Galileesche zee beleefd! Al den rijkdom van Gods barmhartigheid hebben zij genoten, mild en overvloedig. Woorden van heiligen ernst hebben het hart harer inwoners getroffen en nu daar liggen zij; de plaats waar ze eenmaal stonden, is bijna niet weer te vinden.

De visschen spelen nog altijd in het zilveren meer, de stroomen van de naburige heuvelen houden het water frisch, de Jordaan kiest nog steeds zijn loop door de Galileesche zee. Kruiden en struiken spreiden hun zoete geuren in de avondlucht als vanouds; maar de menschenstemmen zwijgen. Handelskaravanen worden er niet meer gezien; geen kinderzang weerklinkt er en het plechtig reciteeren van Wet en Profeten wordt niet meer gehoord.

Weggevaagd van den aardbodem zijn die eens zoo levendige plaatsen.

Dit moet aangrijpen wie hier nadenkend vertoeft; hij hoort de vriendelijkste stem, die ooit op aarde weerklonk, spreken die woorden vol van smart en heiligen ernst en insnijdend verwijt:

„Wee u Chorazin, wee u Betsaïda! Want zoo in Tyrus en Sidon de krachten waren geschied die in u geschied zijn, zij zouden zich eertijds in zak en asch bekeerd hebben. Doch Ik zeg u, het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in den dag des oordeels dan ulieden. En gij Kapernaüm, dat tot den hemel toe zijt verhoogd, gij zult tot de hel toe nedergestooten worden, want zoo in Sodom die krachten waren geschied, die in u geschied zijn, het zou tot op den huidigen dag gebleven zijn. Doch Ik zeg u, dat het den lande van Sodom verdraaglijker zal zijn in den dag des oordeels dan u” (Matth. 11 : 20—24).

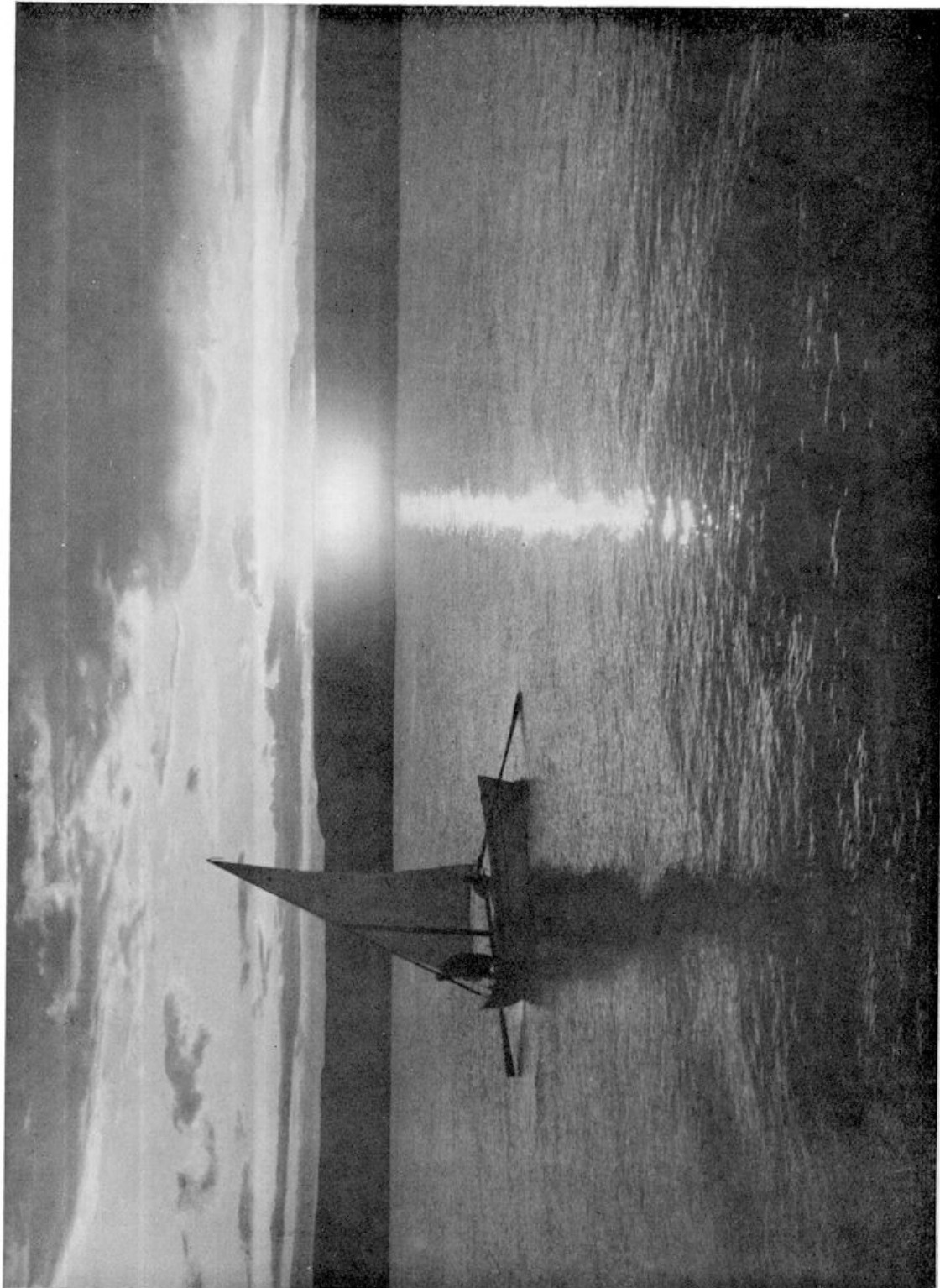
Met deze woorden, zwaar van ontroerenden ernst, neemt de Heiland afscheid van de plaatsen waar Hij 't langst en 't meest gearbeid heeft. Zijn ziel is verscheurd. Ook hen had Hij willen bijeenvergaderen; maar zij hebben niet gewild.

Wonderlijk volgt daarop: „In dien tijd,” let er op: in dienzelfden tijd toen Hij dit van zielesmart zware oordeel sprak, „in dien tijd antwoordde Jezus en zeide: „Ik dank u Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt en hebt ze den kinderkens geopenbaard. Ja, Vader, want alzoo is geweest het welbehagen voor U.”

„Alle dingen zijn mij overgegeven van mijnen Vader en niemand kent den Zoon dan de Vader, noch iemand kent den Vader dan de Zoon en dien het de Zoon wil openbaren.”

„Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven. Neemt mijn juk op u en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart en gij zult rust vinden voor uwe zielen. Want mijn juk is zacht en mijn last is licht” (Matth. 11 : 25—30).

Wonderlijk is dat vervolg en wonderheerlijk. Het gericht komt, maar het gericht doet het Evangelie niet te niet. Het Evangelie zelf,

DE ZEE VAN GALILEA BIJ ZONSOPGANG

BIJ HET AANBREKEN VAN DEN DAG WORDEN DE NETTEN HERSTELD

de betoening van kracht en heerlijkheid, wordt, verworpen, ten oordeel. Dat Evangelie heeft het laatste woord.

* *
*

Van Kapernaüm gaan wij voor een oogenblik het dal in van de Jordaan, dat ligt tusschen de Galileesche zee en het meer Merom.

Halverwegen tusschen deze beide meren ligt de Joodsche landbouwkolonie Rosh-Pinah (de Hoeksteen). Zij is zeer schilderachtig gelegen tegen de berghelling, met een schitterend uitzicht op den Hermon, het meer Merom, de Jordaan en de Galileesche zee. Het klimaat is uitnemend; kostelijk welwater borrelt op uit den grond en in tegenstelling met vele andere kolonies is Rosh-Pinah zeer gezond.

Roemeensche emigranten hebben in 1882 deze kolonie gesticht. Zij legden zich vooral toe op wijnbouw, die echter in Galilea minder goed slaagt dan in Judea, waar men groote wijnkelders vindt. Toen dan ook de Joodsche Kolonisatie Maatschappij, gewoonlijk de Ica (Jewish Colonisation Association) geheeten, deze kolonie overnam, heeft zij dezen bouw opgegeven. Sinds dien legden de kolonisten zich toe op den verbouw van tarwe, gerst en sesamolie. ¹⁾ De veeteelt bloeit hier en eveneens het kweeken van amandelen. Er zijn enkele sinaasappel- en citroentuinen en duizenden moerbeiboomen. De laatste werden geplant ten bate van de zijdewormenteelt. In het nabijgelegen Safed werd een tijdlang zijde vervaardigd; maar het gebrek aan goede wegen stond die industrie in den weg. De tabakscultuur, die zeer goede uitzichten bood, werd vernietigd door een verbod van het Turksche Gouvernement, dat, tot delging van de openbare schuld, het monopolie van den tabaksverkoop had verpand.

Rosh-Pinah telt ruim 800 inwoners. De huizen zijn gebouwd van steen en ieder huis is omringd door een bloem- en groentetuin en een boomgaard. Een nette Synagoge staat in 't midden der nederzetting.

De straten hebben dubbele rijen boomen, de velden zijn van elkaar

¹⁾ Sesam is een peuldragende plant; uit de erwtes wordt en werd door heel de oudheid een gewaardeerde olie geperst.

gescheiden door mimosaheggen. Alles maakt een welvarenden indruk. Wie Rosh-Pinah in het voorjaar bezoekt, komt in een Eden van kleuren en geuren.

Toen mevrouw Ligthart—Lion Cachet Rosh-Pinah bezocht in 1919, werd zij in 't Hollandsch begroet door den tuinman der kolonie Frans van den Hoorn, een Haagschen jongen, die bij haar man op school was geweest. De Joden hielden hem in groote eere. Hij was de vraagbaak op landbouwgebied en kweekte boomen voor andere kolonies. In die kwekerijen neemt de Eucalyptus een groote plaats in. Deze boom, die veel water tot zich trekt, is een bestrijder van de malaria, waarom hij in moerassige streken veel wordt geplant. De Joden hebben hem ingevoerd, waarom de Arabieren deze boomen dan ook Jodenboomen noemen.

Mevrouw Ligthart, die er verstand van heeft en die aan een helder hoofd paart een warm hart voor Israël, zegt in haar mooie boek „Door Erets Israël”: „Ik heb dikwijls hooren beweren door menschen die er niets van weten, maar die oppervlakkig napraten wat anderen, dikwijls met kwade bedoelingen, vóórpraten, dat „het toch niets worden zou met de Joden in Palestina. Want nietwaar, het zijn allemaal handelaars, ze willen altijd negotie drijven, in 't klein zoo-wel als in 't groot. Ze kunnen niet arbeiden zooals de boeren en ze willen het ook niet. De heele zaak is daarom reeds een groote dwaasheid”.

„Ik zou”, zoo gaat zij voort, „die menschen met hun eigenwijsheid wel eens midden in zoo'n Joodsche kolonie willen zetten en ze dwingen hun oogen te gebruiken. Wat zouden ze zich verwonderen! Zijn die flink gebouwde jonge mannen met hun gespierde armen en stevige beenen, die daar op 't land werken, Joden? Zijn die kranige meisjes, die op den dorschvloer bezig zijn, en elkaar de groote bossen stroo aangeven, en ze op den wagen stapelen, Jodinnen?

„Ja, dat zijn ze, en ze voelen zich hier in hun element, ze zijn hier op hun plaats.” ¹⁾

Niet alle kolonies zijn zoo gezond als Rosh Pinah. Iets noordelijker

¹⁾ R. M. Ligthart—Lion Cachet: Door Erets Israël, blz. 228.

HET UITWERPEN VAN HET NET

HET NET WORDT GESLEEPT

dan deze nederzetting liggen Mishmar ha Jarden „de Wacht aan de Jordaan”, volgens eene, door anderen bestreden, overlevering, zou hier de plaats zijn waar Jacob, nadat hij van Laban gescheiden was, hemelsche legerscharen aanschouwde (Gen. 32 : 1 en 2); en de nederzetting Yessod Hamala (Excelsior). Op deze twee plaatsen heeft men zwaar te kampen gehad met malaria en met roovende Bedouïnen. Nog in 1920 vielen dooden bij een aanval van Bedouïnen op een Joodsche landbouwkolonie en hadden de immigranten geen hulp gekregen van „de vrienden Zions” en van baron Edmond de Rothschild, hier allerwegen alleen maar „de baron” genoemd, zij zouden 't niet hebben uitgehouden. Hier vindt men, naast velden met allerlei granen, abrikozen- en amandelboomgaarden, waaruit tallooze bijen kostelijke honing halen; goede weiden en vooral buitengemeen veel bloemen, die gekweekt worden om rozenolie en andere welriekende oliën te fabriceren.

Wij zullen niet al die kolonies bezoeken; wie er meer van weten wil leze: Albert M. Hyamson, „Palestine, the rebirth of an ancient people,” maar de enkele, die wij bezochten, bevestigen ons in de zekerheid, dat dit land, dat op sommige plaatsen zoo droevig en onvruchtbaar lijkt, tengevolge van eeuwenlang wanbeheer, wel waarlijk is het land overvloeiende van melk en honig, dat de verspieters eenmaal zagen en dat door God aan Zijn volk was beloofd (Num. 13 : 27).

* * *

Teruggekeerd naar de Galileesche zee en varende naar Tiberias, zien wij een wijze van visschen, die hier veel wordt toegepast. Een groot net wordt met de eene zijde vastgemaakt op het land en daarna uitgerooid in een grooten boog, die ook het andere einde aan het land brengt. Zoo wordt een aantal visschen binnen dien boog besloten. Om ze te kunnen aan land brengen, moet de onderzijde van het op kurken drijvende net tot den bodem reiken. 't Is daartoe met lood bezwaard. Nu ontstaat echter 't gevaar, dat het blijft haken achter punten van den rotsigen bodem, waarom de visschers met een schuit er bij moeten zijn om het een weinig op te heffen. Natuurlijk

kan deze wijze van visschen alleen worden toegepast, daar waar 't meer niet zeer diep is. Bij deze vischvangst zien wij dan ook kinderen vol vreugd, geheel naakt, plassen in het water, waarbij zij zich inbeelden, dat zij de visschen in 't net jagen.

Aan deze wijze van visschen heeft de Heiland waarschijnlijk gedacht, toen Hij de gelijkenis sprak van het vischnet, dat uitgeworpen wordt in de zee en dat de visschers aan den oever optrekken, waarna zij de goede visschen bewaren en de kwade wegwerpen (Matth. 13 : 47—50).

Bij het bevaren van de Galileesche zee hebben wij menigmaal het oog gericht op de bergen rondom het meer, op die bergen waarop de Heere Jezus somtijds zich afzonderde, om de gemeenschap met Zijnen Vader te zoeken (Mark. 6 : 46) en als wij daaraan dachten, vergaten wij niet, dat die biddende Heiland, met de ziel gekeerd tot Zijnen Vader, toch lette op Zijne discipelen. Biddende op den berg, ziet Hij hoe zij zich zeer pijnigen om het schip voort te krijgen en al laat Hij uren voorbijgaan, uren waarin de discipelen zich wel zeer verlaten gevoelen, Hij vergeet ze niet en in de vierde nachtwake komt Hij tot hunne hulp (Mark. 6 : 46—51; Matth. 14 : 23—33).

Als de avond valt en wij nog wel geen storm, maar toch heftige windvlagen op de zee beleven, begrijpen wij welk een daad het was van Petrus om op des Heeren woord : „Kom !” het schip te verlaten en zich toe te vertrouwen aan de opgezweepte golven.

Dikwijls hoort men zeggen: dat Petrus hier weer „haantje de voorste” was en dat zijn voorbarigheid hier terecht werd gestraft. En daarin is waarheid; de andere discipelen hebben er zeker ook zoo over gedacht en gezegd: daar zit hij nu met zijn natte pak. Zou de Heere Jezus hem echter niet met een zeer vriendelijk oog hebben aangezien? Petrus heeft gewankeld. Petrus heeft niet kunnen gaan op de golven. Petrus is gezonken; dat is geen der anderen overkomen; maar Petrus heeft het dan toch gewaagd. Daar is een oogenblik geweest, waarin de golven voor hem geen golven en de winden geen winden waren, omdat Jezus er was. Dat oogenblik heeft geen der anderen gekend.

ZONSOPGANG BIJ MAGDALA

DE GALILEESCHE ZEE GEZIEN VAN DEN BERG DER ZALIGSPREKINGEN

Zou een zinkende Petrus, die nat werd, niet dierbaarder zijn in Jezus' oog, dan een discipel, die niet zonk omdat hij bleef zitten?

Daar zinken nog wel eens Petrusen, die, in vertrouwen op den Heer, 't schip verlieten, maar die schrikten voor de golven. Vele discipelen zien met medelijden op hen neer. Wat waren zij dwaas! Wat wilden zij loopen, waar niet te loopen viel! Zij moesten immers wel zinken! Dat zinken soms beter is dan zitten, is voor de wijzen en verstandigen verborgen; 't is alleen den kinderkens geopenbaard.

* * *

Onder de bergen die wij, als wij van de Galileesche zee onzen blik zuidwaarts richtten, hoog zagen uitsteken boven de andere, is de Tabor wel de hoogste.

Van het meer vertrekkende, moeten wij ongeveer zes uren te paard klimmen om, langs een eentonigen en dorren weg, den top te bereiken. Wij komen daarbij langs een 361 M. hoogen berg, die den naam draagt „de horens van Hattin” en volgens de overlevering de berg zou zijn waarop de Heere Jezus de bergrede uitsprak.

Hoewel deze overlevering in den Bijbel geen grond vindt, hooren wij hier, vanwaar men neerziet op de Galileesche zee, de woorden: „Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het koninkrijk der hemelen; zalig die treuren; zalig de zachtmoedigen; zalig die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; zalig de barmhartigen; zalig de reinen van hart; zalig de vreedzamen; zalig die vervolgd worden om der gerechtigheid wil.”

Het pad wordt steiler en wij moeten langs zigzag paden hooger komen.

Geen wonder ook. De Tabor rijst 500 M. boven de vlakte waarin zij ligt; maar schijnt aanmerkelijk hooger te zijn.

Van oude tijden af trok deze berg de aandacht. In Psalm 89 : 13 zingt Ethan: Tabor en Hermon juichen in uwen naam. Als Jeremia de komst van Nebukadnezar voorspelt, zegt hij: Hij zal voorzeker, als Tabor onder de bergen en als Karmel bij de zee, aankomen.

Deze berg wordt gehouden voor dien waarop Jezus verheer-

lijkt werd met Mozes en Elia, in tegenwoordigheid van Petrus, Johannes en Jacobus.

De overlevering steunt hierop, dat Tabor door rabbijnen „de heilige berg” werd genoemd en dat Petrus zegt in zijn tweeden brief: „Deze stem (n.l. de stem: deze is mijn geliefde Zoon in denwelken Ik mijn welbehagen heb) hebben wij gehoord, als zij van den hemel gebracht is geweest, toen wij met Hem op den heiligen berg waren” (2 Petr. 1 : 18). De zwakheid van dit argument behoeft niet te worden aangetoond.

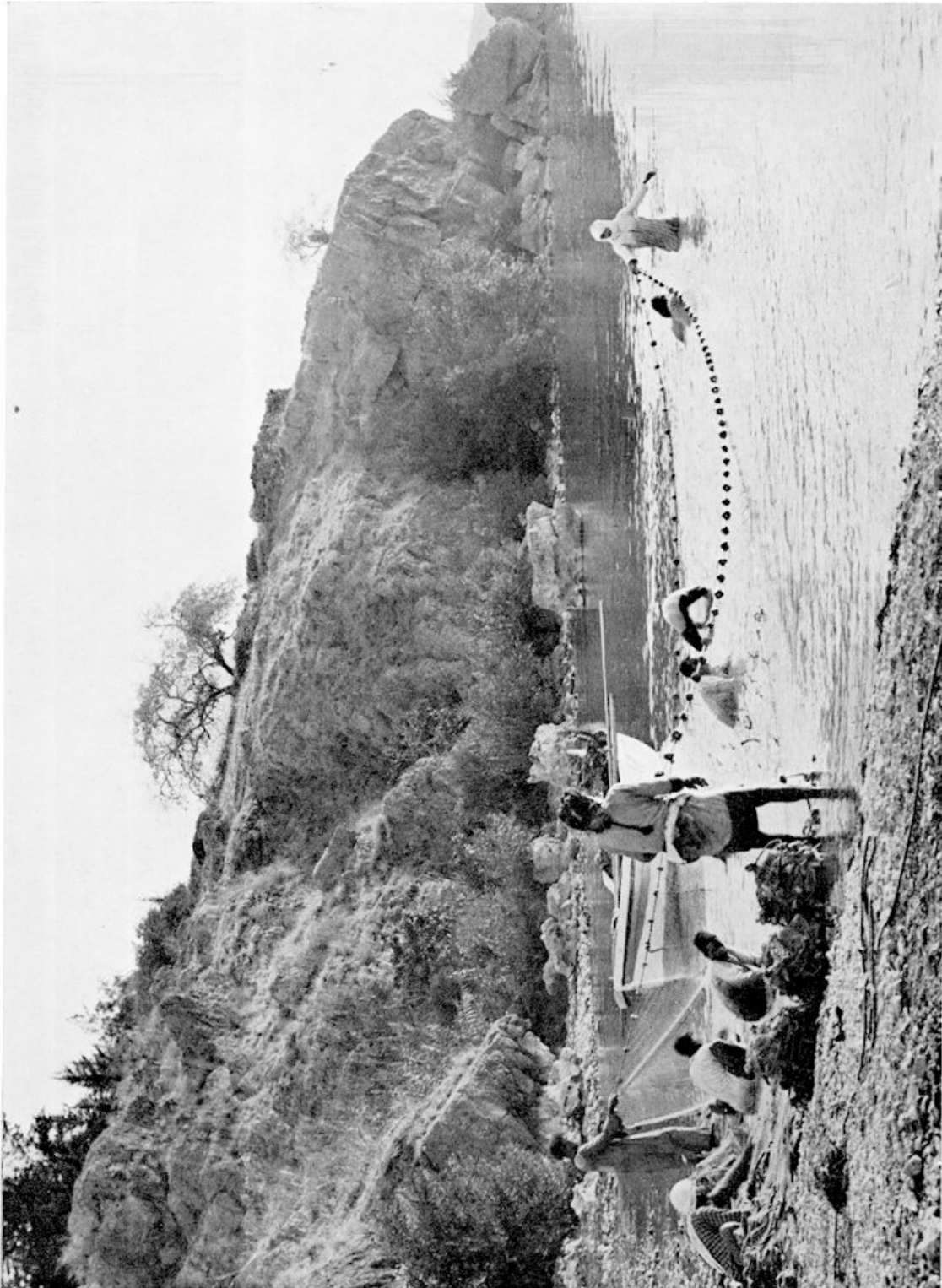
Origenes heeft den Tabor aangewezen als den berg der verheerlijking en hem zijn bijna alle latere schrijvers gevolgd. Op welken grond Origenes dit deed, weten wij niet. Er tegen is wel eens aangevoerd, dat op den Tabor een stad zou hebben gelegen. Dit is echter zeer betwifelbaar. Wel wordt in Richt. 8 : 18 gesproken van een stad Tabor, maar het blijkt niet, dat die wordt gezocht liggende op den berg van dien naam.

Vóór de overlevering pleit, dat de verheerlijking plaatsvond op een hoogen berg, die blijkbaar lag in een bevolkte streek. Aan deze eischen voldoet de berg Tabor. Ernstige gronden om de overlevering te verwerpen, bestaan niet.

Het plateau van den Tabor is bedekt met gebouwen en ruïnes van gebouwen; een deel van deze behoort aan de Grieksch-, een ander aan de Rooms-katholieken. Er is een Franciscaner klooster, een kapel gewijd aan Elia, een andere aan Mozes; resten van een Saraceenschen muur, alles omgeven door de overblijfselen van een zich nog verder uitstrekkenden muur, die door Josephus zou gebouwd zijn.

Al die gebouwen hinderen. Op het eenzame plateau zouden wij de verheerlijking veel beter kunnen medebeleven. Daar, heenziende over een groot deel van 't land, hebben Mozes en Elia met den Heere Jezus gesproken over den uitgang, dien Hij moest volbrengen in Jeruzalem, dat ginds in 't Zuiden ligt, achter de bergen Ebal en Gerizim.

Wonderbaar oogenblik in het leven van den Heiland. Uit den

HET NET WORDT INGEHAALD

EEN MENIGTE VISSCHEN

hemel wordt Hem aangekondigd de lijdensweg en Hij, die van den Tabor had kunnen opvaren tot den Vader, kiest den weg van lijden, smaad en dood.

De discipelen willen hier tabernakelen maken, blijven in de heerlijkheid, de wereld daar beneden laten onder zich.

De Heer niet.

Mozes en Elia verdwijnen en zij zien niemand dan Jezus alleen.

Dat was een teleurstelling. De heerlijkheid was er niet meer of neen, die was er, maar zij zagen haar niet.

Hebben wij genoeg aan Jezus alleen?

De wereld, die aan den voet van den Tabor zich uitbreidt, had Hem noodig en heeft Hem noodig; Hem alleen.

Wij zien daar liggen de vlakte van Esdrelon, die van de dagen toen Barak met zijn troepen den Tabor afdaalde om tegen Sisera te strijden (Richt. 4) tot op den tijd toen aan den voet van dezen berg Napoleons generaal Kléber streed met de Turken, geweest is het tooneel van steeds weer vernieuwden strijd.

Van den Tabor overziet men Galilea tot aan den Hermon in het Noorden, den Ebal en de Gerizim in het Zuiden, den Karmel in het Westen. In 't Oosten rijzen de bergen van den Hauran.

Welk een berg om te peinzen over den zegen en den vloek door Josua uitgesproken over Israël (Jos. 8 : 34), over den ondergang van Israëls eersten koning op de bergen van Gilboa, (2 Sam. 1 : 21), over Elia en zijn offer op den Karmel (1 Kon. 18), over die glinsterende Galileesche zee.

Toch blijft hier ten slotte maar één woord naklinken: „Jezus alleen”.

* * *

Wij moeten van de Galileesche zee afscheid nemen.

Nog eens willen wij haar zien, niet uit de hoogte, maar zooals zij aanschouwd wordt uit het schip. Wij laten ons voortroeien langs hare oevers.

Daar aanschouwen wij enkele mannen rondom een vuur. Zij bereiden hun maaltijd.

Die aanblik roept ons Joh. 21 voor den geest.

Zoo heeft de Heiland gezeten met de Zijnen, die vruchteloos waren gaan visschen en niet vingen dan op Zijn woord. Die ook ondervonden dat de vraag: „Kinderkens, hebt gij niet eenige toespis”, ten doel had: niet te ontvangen, maar te geven.

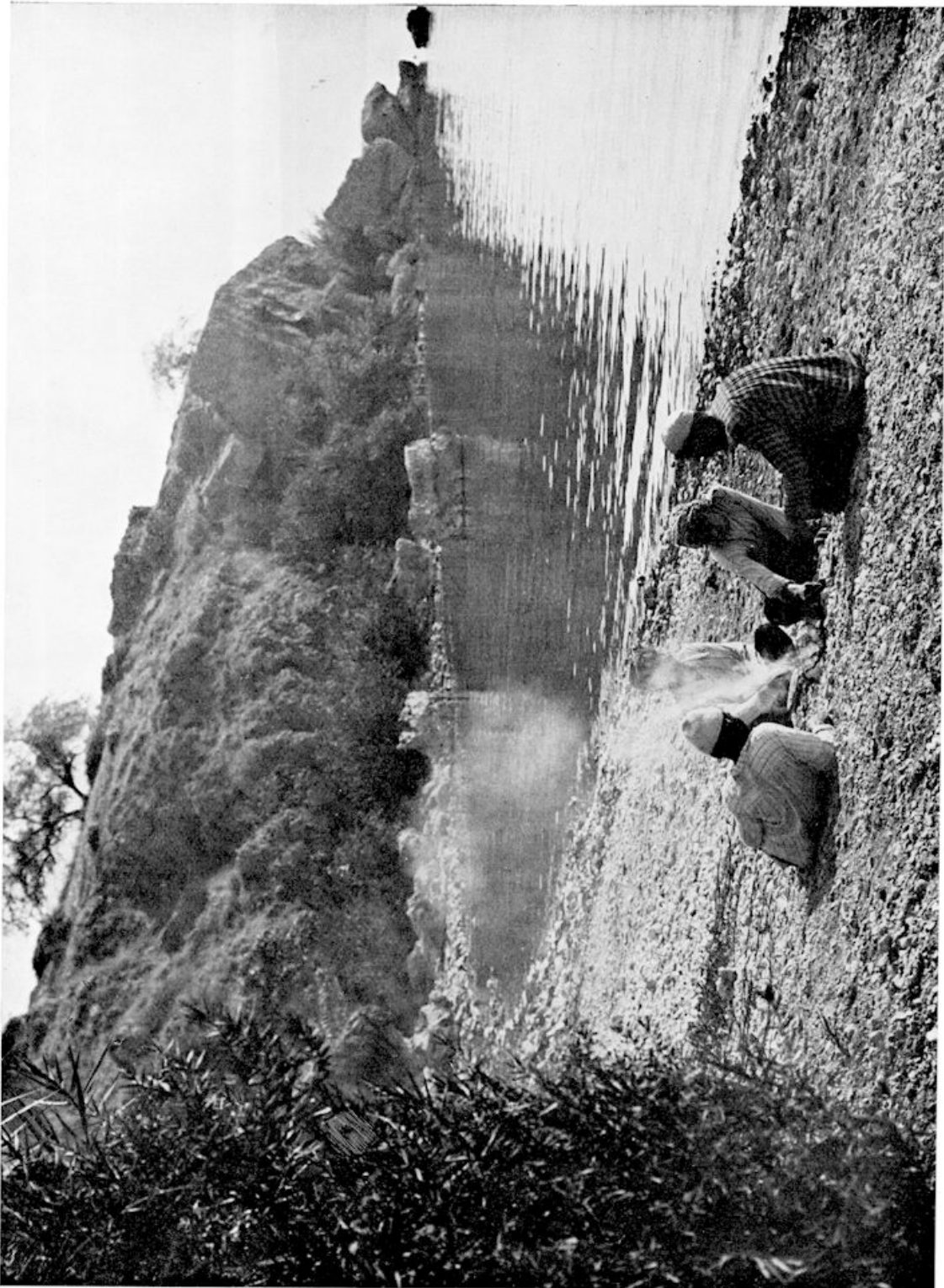
Als Jezus van ons iets vraagt, dan geeft Hij, dan voorziet Hij in onze nooden. Brood en visch stonden gereed toen de discipelen kwamen op het strand.

Daar is gehoord die vraag gericht tot Petrus: „Simon, zoon van Jona, hebt gij Mij lief”? Een vraag die de Heer richt tot ons allen. Wat is ons antwoord?

Wij verlaten de Galileesche zee. Wat nemen wij mede? Mooie herinneringen? Een sterk verlangen dat meer te zien met eigen oogen? De belangstellende vraag: wat zal er worden uit al die Joodsche Kolonies? Zal Isrels volk nog eens weer wonen in 't land der Vaders?

Op al die belangstellende of nieuwsgierige vragen geeft de Heer ons dit ééne antwoord, dat hij ook aan Simon gaf:

„Volg gij Mij”.

HET ROOSTEREN VAN DE VISCH